

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digikompassissa on tarkasteltu digitalisaatioon liittyvää toimintaympäristöä, mahdollisuuksia ja haasteita monipuolisesti. Digikompassissa esitetty digitalisaation ja datatalouden visio perustuu vahvasti julkisen sektorin toimijuudelle. Näkemys siitä, millaista tulevaisuuden digitaalista yhteiskuntaa olemme yksilöille ja yrityksille rakentamassa, jää kuitenkin visiossa osin ohueksi.

Koska digikompassi on eri hallinnonalat yhdistävä poikkihallinnollinen työkalu, niin kokonaisuutta tulisi koordinoita ja ohjata keskitetysti. Myös eri toimenpiteisiin ja hankkeisiin liittyvät roolit sekä hallinnolliset ja rahoitukselliset vastuut tulisi määrittää yksiselitteisesti työn edetessä. Samalla tulisi varoa, etteivät yhteiskunnallisesti merkittävät ilman että digitaaliset hankkeet siiloudu hallinnonaloittain, vaan esimerkiksi perusteet tiedon siirtymiselle hallinnonalojen ja viranomaisten välillä varmistetaan.

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Fintraffic jakaa näkemyksen siitä, että osaaminen on muodostumassa tai muodostaa jo digitalisaation pullonkaulan. Suomella on erittäin vahva ja kilpailukykyinen perusta globaalissa kilpailussa digitaalisesta osaamisesta. Kuitenkaan jostain syystä tämä ei käänny niin suureksi määräksi menestyviä yrityksiä kuin vahvan perustan osalta olisi mahdollista. Koska työvoimapula on

globaali sekä valtava ja sitä on mahdotonta paikata rekrytoinneilla koko työmarkkinan osalta, yritysten tulee panostaa nykyistä enemmän olemassa olevan henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Muuten vaarana on se, että suuri osa työntekijöistä työmarkkinoilla ”tippuu kärryiltä”. Tämä ilmiö on havaittavissa jo nyt. Joihinkin suuren työvoimapulan ammatteihin olisi mahdollista kouluttautua perustason osaajaksi yllättävän nopeasti. Syväosaajien osalta pullonkaula ratkeaa kuitenkin vain ajan kanssa.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Datatalous: Datatalouden ja data-avaruuksien osalta kehitys etenee EU:ssa kiihtyvällä tahdilla, ja tässä työssä Suomen tulisi olla aktiivisesti mukana ja vaikuttamassa. Datatalous tulee jatkossa perustumaan valmistelussa oleviin EU:n dataa koskeviin asetuksiin (ns. ”Big5”), jotka ylikansallisena lainsäädäntönä tulevat suoraan velvoittavaksi lainsäädännöksi. Lisäksi liikenteen data-avaruuteen linkittyvää sääntelyä (ITS-direktiivi) koskevat muutokset ovat parhaillaan valmisteilla. Säädöstarolla tehtävään valmisteluun osallistuminen on tärkeää. Samalla tulisi ennakoita ja valmistautua siihen, miten EU asetukset tulevat määrittämään ja vaikuttamaan yksilöiden, yritysten ja julkisten toimijoiden asemaa ja toimintaa uudistuvassa datataloudessa. EU sääntelyn mahdollistamat henkilötiedon välittämiseen ja Omadataan (MyData) liittyvät ratkaisut data-avaruuksissa sekä Eidas-palvelun laajentaminen yksityiselle sektorille tulisi selvittää. Suomessa pitäisi olla valmiudet lähteä välittömästi kartoittamaan valmisteilla olevaan säädöskehikkoon liittyviä mahdollisuuksia ja rajoitteita sekä kehittämään ja kokeilemaan asetuksiin perustuvia uusia toimintamalleja ja viestimään mahdollisuuksista markkinoille pysyäksemme uuden datatalouden kehityksen kärjessä.

Kyberturvallisuus: Fintraffic näkee, mitä enemmän tietoa kerätään ja tallennetaan, sitä suurempia ovat sen väärinkäyttöön ja tietoturvaan liittyvät riskit. Datakaumiin liittyviin uhkiin ja kyberturvallisuuteen tulisi jatkossa kiinnittää enemmän huomioon arvioitaessa yhtäältä julkisen sektorin ja toisaalta koko liikennesektorin keräämää ja tallentamaa dataa. Osana kyberturvallisuuteen liittyviä tehtäviä olisi syytä tarkastella, missä määrin liikennedatataa tai muuta esimerkiksi huoltovarmuuden kannalta kriittistä dataa on tarkoituksenmukaista avata ja missä määrin datan avaaminen voi altistaa toiminnan ulkopuolelta tulevien uhkien ja hyökkäysten kohteeksi. Muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi laajamittainen datan avaaminen ei välttämättä olekaan aina hyvä asia, vaan voi muodostaa uhan kansalliselle turvallisuudelle.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Digikompassissa tilannekuvaa on hahmotettu kokonaisvaltaisesti ja keskeiset osa-alueet on tunnistettu. Eri osa-alueisiin liittyvät osatavoitteet eivät ole keskenään suoraan verrannollisia. Osa tavoitteista on määritelty vasta yleisellä tasolla, kun taas osa toimenpiteistä on hankkeistettu ja osa jo toteutusvaiheessa. Digikompassissa on tunnistettu hyvin Fintraffacin toiminnan kannalta keskeisiä liikenteen ja logistiikan digitalisaatioon liittyviä digihankkeita, kuten Liikenne 12 –ohjelmaan sisältyvät toimet, logistiikan digitalisaatio (ml. EMSW ja eFTI), rautatiejärjestelmän digitalisaatio (Digirata-hanke) ja liikenteen data-avaruus. Vaikka nämä liikenteen ja logistiikan digitalisaatioon liittyvät toimet on jo osittain hankkeistettu, niin rahoitusta ei vielä ole kaikilta osin kanavoitu hankkeiden toteuttamiseen. Myös eduskunta on esimerkiksi edellyttänyt, että valtioneuvosto sitoutuu valtakunnallisen liikenne 12 -suunnitelman linjauksiin ja huolehtii siitä, että suunnitelman toimeenpanoon tarvittavat määrärahat otetaan huomioon julkisen talouden suunnitelmassa ja valtion talousarvioesityksissä. Fintraffacilla pitää tärkeänä, että Digikompassin puitteissa keskeisten tavoitteiden ja digisalkkuun kuuluvien hankkeiden rahoitus pystytään riittävällä tasolla varmistamaan.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Korvenoja Riikka
Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy